

Memòria d'un espectacle

María Muñoz ballava Bach i expressava la plenitud i la malenconia, el moviment i la quietud

La primera vegada que vaig veure María Muñoz ballant Johann Sebastian Bach va ser a la nau de L'Animal a l'Esquena, al mas Espolla de Celrà. M'hi va dur Cristina Cervià, que em va dir que havia de veure-ho, que havia de conèixer la ballarina i el seu món. Així ho vaig fer, i en veure com María Muñoz ballava una selecció de peces d'El clavecí ben temperat, em vaig quedar sense paraules, potser només amb un balbuceig admiratiu davant de la poètica d'aquells moviments, la vitalitat joiosa d'aquell cos que també s'immobilitzava, mentre a vegades es feia el silenci, com per meditar aquella música i reprendre l'acció. Tot va ser en brut, sense cap element escenogràfic, sense il·luminació. Va ser com si veiés un artista al seu taller. Devia ser a l'hivern de finals del 2003 o de primers de l'any següent perquè aleshores s'assajava l'espectacle, que va estrenar-se el febrer del 2014 a l'Espai Lliure. La Cristina assistia als assaigs com a interlocutora de la ballarina i com a còmplice de la gestació d'una creació que pouava de tots els moments en què María Muñoz havia ballat amb Bach. M'ho va dir: "Sempre l'he ballat; el sento i el meu cos es posa en moviment."

Vaig veure Bach a l'Espai Lliure amb un escenari en blanc, il·luminat per Agustí Viladomat, i María Muñoz vestida de negre. Encara que la representava en un espai públic, pervivia aquella sensació d'intimitat, com si s'assistís a la creació d'aquell espectacle en el pur present, fet amb la memòria de l'experiència viscuda, bastit amb la repetició dels gestos, però obert als atzars de la vida, als imprevistos i improvisacions del moment. Hauria d'haver dit el primer Bach perquè, al cap de poc temps, María Muñoz va presentar-ne una segona versió de més durada, al ritme a vegades trepidant de l'enregistrament de Glenn Gould d'El clavecí ben temperat, i amb la projecció d'una creació videogràfica de Núria Font. Va ser presentada al festival Temporada Alta l'any 2005. L'he vista i més d'una vegada observant, o potser només intuït, les variacions amb les quals María Muñoz ho ha anat adaptant a l'evolució del seu cos, acordant-se al pas del temps i així incorporant-lo no com un obstacle, sinó com una altra possibilitat expressiva amb una cadència més reposada on s'hi fa visible alguna cosa cada cop més intangible.

Bach també ha adquirit una altra vida amb la ballarina Federica Parello, que, dirigida per María Muñoz, n'ha aportat, doncs, una altra versió que va ser estrenada al Mercat de les Flors el 2016. Encara no l'he vista. Espero fer-ho. En tot cas, abans hauré vist una nova versió amb la qual la ballarina de Malpelo té l'oportunitat de ballar Bach amb la música interpretada en directe pel pianista franco-nord-americà Dan Tepfer, que hi barreja fragments d'El clavecí ben temperat amb improvisacions jazzístiques. Aquest nou Bach, que s'obre a un públic més enllà del de la dansa, va presentar-se el 2018 a la Philharmonie de París i va arribar fa uns dies al festival de Torroella de Montgrí. En llegir el programa de mà, hi vaig trobar el nom de Cristina Cervià com a col·laboradora artística (i el de Núria Font, que també és morta, com a realitzadora del vídeo) de l'espectacle. I és així que, mentre revenien els records explicats, vaig sentir vivament que la Cristina i la Núria palpitaven en allò que estava veient i que, sense deixar de ser el que era, s'havia transformat en una altra cosa. Vaig sentir de nou que el pas del temps no és només la memòria dolorosa dels absents, sinó la constatació de les seves empremtes. Això mentre María Muñoz ballava Bach i expressava la plenitud i la malenconia, el moviment i la quietud, la fortalesa i la fragilitat del cos, que s'escapava de les ombres buscant la llum. Tota la poètica del gest.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 11-08-2019, Pàgina 42

-El Punt Avui. Nacional 11-08-2019, Pàgina 24

